

Силабус курсу Політика і релігія

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань 052 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність – 052 «Політологія»

Освітньо-професійна програма «Міжнародні та регіональні політичні комунікації»

Кількість кредитів ECTS: 5

Рік навчання: III, Семестр: V

Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

к. політ. н., доц. Томахів Володимир Ярославович

Контактна
інформація:

[\(0352\)47-50-50#19-22](tel:+3809747505019)

Опис дисципліни

Дисципліна «Політика і релігія» спрямована на формування у здобувачів теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо аналізу взаємодії політики і релігії, системного викладу теоретичних і практичних проблем їх багатоаспектної взаємодії. Дисципліна орієнтує на розкриття головних засад взаємодії конфесійного та політичного, з'ясування конфесійної специфіки політико-релігійних зв'язків, традицій взаємодії політики та релігії в системі світових та національних релігій та взаємозумовленості політичного та конфесійного на сучасному етапі політичного розвитку.

Структура курсу

№ п/п	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Тема 1. Предмет і завдання курсу «Політика і релігія». Релігія як соціальний феномен.	Знати особливості предмету, категоріального апарату, вміти пояснювати взаємодію політики і релігії, аналізувати основні підходи до вивчення та сутності релігії, її основних функцій у суспільстві, взаємозв'язок з політикою.	Поточне опитування
2	Тема 2. Взаємодія політики і релігії	Проводити аналіз функціонального вияву релігії в політиці, на конкретних прикладах вміти пояснювати етноконфесійні аспекти взаємовпливу релігії та політики.	
3	Тема 3. Національні релігії як фактор політичного розвитку.	Аналізувати політичні аспекти національних релігій в політиці та пояснювати їх націоідентифікуючий фактор та конфліктний потенціал в полірелігійному суспільстві.	
4	Тема 4. Політичні традиції світових релігій.	Проводити аналіз політичних традицій світових релігій та виявляти місце політичного у них. З'ясувати зміст взаємодії держави з релігійними	

		конфесіями в залежності від їхньої приналежності.	Поточне опитування
5	Тема 5. Еволюція теократичної ідеї походження влади	Аналізувати сутність і місце теократичної теорії походження влади в основних релігіях та використовувати її інструментарій для виявлення традицій теократизму в сучасних світських державах.	
6	Тема 6. Держава і церква: основні моделі взаємодії	Здійснювати аналіз моделей державно-церковних відносин, та видів правового статусу церкви в системі державно-правових режимів, пояснювати роль релігії у розвитку громадянського суспільства, оперувати основними механізмами фінансової підтримки державою церковних інститутів.	
7	Тема 7 Поняття релігійного конфлікту та його роль у політиці.	Знати зміст релігійного конфлікту, його основні причини, місце в сучасних світових політичних процесах. Виявляти латентний потенціал релігійних конфліктів в сучасному світі та в Україні, розробляти рекомендації щодо їх запобігання.	
8	Тема 8. Сучасні християнські конфесійно-релігійні політичні доктрини	Здійснювати аналіз політичного інституту глави держави в порівняльному аспекті. З'ясувати його зміст, місце та роль в процесах прийняття та впровадження політичних рішень в залежності від форми державного устрою, правління та політичного режиму.	
9	Тема 9. Іслам в системі світової політики	Вміти пояснювати особливості ісламу стосовно інших світових конфесій. Проводити аналіз основних політичних концепцій ісламу, причини виникнення ісламського фундаменталізму та його терористичного потенціалу.	
10	Тема 10. Зв'язок політики та релігії в історії України	Здійснювати аналіз зв'язку політики та релігії в історії України та пояснювати його вплив на сучасне суспільно-політичне життя. Розкривати роль українського православ'я, державотворчі позиції українського греко-католицизму, місце національних релігій та ісламу в політичній історії України.	
11	Тема 11. Взаємозумовленість політичного і конфесійного на сучасному етапі політичного розвитку України	Аналізувати взаємозумовленість політичного і конфесійного на сучасному етапі політичного розвитку України. Розкривати політичні орієнтації українського релігійного та основні проблеми сучасного релігійного життя в Україні умовах російської агресії.	

Літературні джерела

1. Георелігійні процеси і конфесійні трансформації в Україні: колективна монографія. За заг. ред. О.Сагана. Київ: Світ Знань, 2023. 318 с.
2. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T098700?an=1>
3. Колодний А. Феномен релігієзнавства. Київ : Інтерсервіс, 2020. 248 с.
4. Плахтій М. П., Сулятицька Т. В. Релігієзнавство: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 168 с
5. Роль релігії у сучасних суспільних процесах: навч. посіб. / О. В. Паньків та ін.; за заг. ред. доц. О. В. Паньків. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2020. 266 с.
6. Соціологія релігії. eKMAIR. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/bitstreams/eeec2b7-48ec-4e2d-beb7-dc380834ca52/download>
7. Соціологія релігії. Дніпровський державний технічний університет. URL: <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/15/7-15-kl101.pdf>
8. Соціологія релігії. Освіта.UA. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/29615/>
9. Українська релігієзнавча енциклопедія. За редакцією професора Анатолія Колодного. Том 1-4. Київ: Інтерсервіс, 2022-2024.
10. Українське суспільство, держава і церква під час війни. Церковно-релігійна ситуація в Україні-2024. Укладачі Ю. Якименко (керівник проекту), А. Биченко, М. Міщенко. Київ: Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова, 2024. 116 с.
11. Український світ в його релігійних вимірах: колективна монографія / За ред. професорів Л. Филипович та А. Арістової. Київ: Світ знань. Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, 2022. 196 с.
12. Українське релігієзнавство. Науковий бюлетень. / Головний редактор: А. Колодний. Видавничий дім «Гельветика». Одеса, 2025. URL: [Українське Релігієзнавство](#)
13. Routledge Handbook of Religion and Politics. Routledge 2009. 448 p
14. Kitromilides Paschalis. Religion and Politics in the Orthodox World: The Ecumenical Patriarchate and the Challenges of Modernity. Routledge, 2018. 144 p

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).
- **Політика щодо відвідування:** За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Політика і релігія» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	20%	20%	5%	15%

Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінги	Самостійна робота
Оцінка визначається як середнє арифметичне з усіх оцінок отриманих за теми на практичних заняттях	Модульна письмова робота.	Оцінка визначається як середнє арифметичне з усіх оцінок отриманих за теми на практичних заняттях	Модульна письмова робота.	Оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час виконання тренінгу	Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих за виконання завдань самостійної роботи

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом